

PAL TAMMO

Paltamon kunta

Ohjausryhmän esitys kehittämisohjelmaksi
vuosille 2025 – 2026

20.11.2024

Toimeksianto ja kehittämisohjelman perusteet

Kuntien talousnäköymät ovat haastavat. Kuntien taloudellinen tilanne on heikentynyt kustannusten kasvaessa ja tulopohjan heikentyessä hyvinvointialueuudistuksen ja tulevan TE-palvelu -uudistuksen johdosta. Hyvinvointialueuudistuksen talousvaikutukset kunnille ovat alkaneet näkyä vahvemmin kuluvan vuoden aikana, kun kuntien valtionosuuksien määrät asettuvat hyvinvointialueuudistuksen jälkeiselle tasolle.

Kunnat ovat myös investoineet paljon viime vuosina. Samaan aikaan verotulojen sekä valtionosuuksien kehitys jatkuu alavireisenä ja hallituksen sopeutustoimet heijastuvat monin tavoin kuntasektorille. Myös Paltamon kunnan talouden näköymät heikkenevät. Valtionosuus- ja verotulokehitys, kunta-alan monivuotisen palkkaohjelma ja maailmantilanteen aiheuttaman yleinen kustannustason sekä korkojen nousu rasittavat kuntataloutta.

Paltamon kunnan taloustilanne heikkeni voimakkaasti vuonna 2023 ja tilikauden alijäämä oli -642 305 euroa. Taseessa on kattamatonta alijäämää -281 262 euroa. Paltamon kunnanhallitus päätti 9.4.2024 § 62 käynnistää kehittämisohjelman laadinnan. Kehittämisohjelman tavoitteena on ensi sijassa nostaa Paltamon kunnan talous pois kriisikuntauhan alta. Mikäli toimenpiteitä ei tehtäisi, voisi Paltamo joutua kriisikuntamenettelyyn vuonna 2028 tai 2029.

Kehittämisohjelmalla pyritään turvaamaan kunnan hyvät toimintaedellytykset, vastaamaan haastavaan taloudelliseen tilanteeseen ja löytämään keinot riittävään sopeuttamiseen. Kehittämisohjelman laskelmat pohjautuvat Kuntamaisema Oy:n tekemiin painelaskelmiin ja kattavaan kuntavertailuaineistoon. Euromääräisesti tasapainottamisohjelman tavoitteena oli löytää noin 350 000 - 400 000 euron säästöt tai tulonlisäykset. Talouden näköymiä vuosille 2025 - 2026 on tarkennettu talousarvioprosessin aikana viimeisimpien tietojen ja arvioiden perusteella. Talouden ennakoitaan ilman sopeutustoimia olevan alijäämäinen kaikkina kyseisinä vuosina. Osana kehittämisohjelmatyötä käytiin myös yhteistoimintamenettely.

Toimenpiteet talouden ja toimintojen sopeuttamiseksi

Vuonna 2024 on jo toteutettu sopeuttamistoimenpiteitä. Vuoden 2025 talousarviovalmistelussa on suunniteltu myös lukuisia pienempiä talouden sopeuttamis- ja tasapainotustoimenpiteitä. Nämä toimenpiteet eivät yksistään riitä talouden tasapainottamiseksi, vaan laajemman ja pitkäkestoisemman talouden tasapainottamisohjelman toteuttaminen on tarpeen. Kunnan toiminnan tuottavuutta lisääviä toimenpiteitä, palvelun laatuun ja mitoituksiin vaikuttavia toimenpiteitä, tuloja lisääviä toimenpiteitä ja talouteen positiivisesti vaikuttavia kertaluonteisia toimenpiteitä on kartoitettu kunnan kaikilla palvelualueilla. Valmistelutyöhön on osallistettu koko kunnan henkilöstö ja talouden sopeuttamisen keinovalikoimaa ja toimenpiteiden vaikuttavuutta on arvioitu prosessin aikana myös päättäjien toimesta seminaareissa.

Kehittämisohjelmassa suunnitellut toimenpiteet ovat monipuolisia ja suuntautuvat edellä kuvatusti sekä toiminnan tehostamiseen sekä tuottavuuden kasvuun, mutta myös toteutettaviin säästöihin ja kustannustason laskemiseen. Vaikutuksia on niin käyttötalouteen kuin investointiosaan. Operatiivisessa toiminnassa säästöjä on haettu ja toimeenpantu aktiivisesti osana normaalia arkea jo talouden kehittämisohjelman laadinnan aikana.

Kehittämisohjelman valmistelun yhteydessä on arvioitu kunnan kulurakenteeseen vaikuttavat rakenteet, toimintamallit sekä palveluverkot. Ohjelmaan on lisäksi kirjattu toteutettavaksi myöhemmin laadittavia laajempia selvityksiä palveluiden tuottamistavoista sekä naapurikuntien kanssa tehtävän yhteistyön taloudellisista ja toiminnallisista hyödyistä.

Organisaatiomuutoksen myötä tulevina vuosina merkittävässä määrin eläköityvän henkilöstön muutoksiin pystytään sujuvasti vastaamaan. Eläköitymisten ja määräaikaisten työsuhteiden päättymisen yhteydessä uusi organisaatio mahdollistaa aiempaa sujuvammin myös henkilöstömäärän vähenemisen niin, että muutokset eivät välttämättä aiheuta uusia muutoksia tehtävänkuviin ja rakenteisiin. Uusi organisaatorakenne toimii, vaikka palveluiden järjestämistavoissa tapahtuisi muutoksia. Samalle palvelualueelle on sijoitettu toimintoja ja palveluita, joiden kesken on löydettävissä synergiaetuja johtamisen, talouden, palveluiden ja henkilöstön näkökulmista. Nykyiseen toimielinorganisaatioon ei tule muutoksi, sillä se on jo tehokkaasti toimiva päätöksentekojärjestelmä.

Toimenpiteet talouden ja toimintojen sopeuttamiseksi

Ohjelmassa on suunniteltu toimenpiteitä myös kunnan tulojen kasvattamiseksi. Kunnan oman toiminnan tuottoihin liittyviä lisätuloja on kirjattu 167 900 euroa. Hinnantarkistuksia on jo toteutettu myös kuluvan vuoden aikana.

Kehittämissuunnitelmassa esitetään korotuksia myös verotuksen tasoon. Vakituisten asuntojen kiinteistöveron korottaminen 0,65 prosenttiin (nykyisin 0,60 prosenttia) vuodesta 2025 alkaen lisää kiinteistöverojen tuottoa vuositasolla noin 35 000 euroa. Muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveron korottaminen 1,25 prosenttiin (nykyisin 1,10 prosenttia) vuodesta 2025 alkaen lisää kiinteistöverojen tuottoa vuositasolla noin 31 000 euroa. Kunnanvaltuusto päätti edellä mainituista kiinteistöveromuutoksista 14.11.2024 § 36.

Kunnan asukasluvun ja yritysten määrään vaikuttavia toimenpiteitä sekä työllisyyden kasvun vauhdittamiseen vaikuttamista tarkastellaan erikseen kunnan muissa ohjelmissa ja strategioissa.

Vuonna 2024 tehtyjen toimenpiteiden vaikutukset ovat 160 500 euroa, vuodelle 2025 vaikutus on 358 700 euroa ja vuodelle 2026 vaikutus on 577 700 euroa. Merkittävä osa toimenpiteistä on jatkuvia ja niiden vaikutukset näkyvät myös vuodesta 2027 eteenpäin, mikäli toiminnan järjestämistavat ja -tasot säilyvät samanlaisina.

Todennäköistä on, että tämä kehittämissuunnitelma joudutaan tulevana vuosina päivittämään taloudellisen tilannekuvan täsmentyessä ja tehtävien tasapainotustoimenpiteiden vaikutusten edetessä.

Paltamon kunnan taloudellinen tilanne

Paltamon kunnan valtionosuuksien määrä vuodelle 2025 kasvaa noin 0,4 miljoonaa euroa. Verotulojen kasvuksi arvioidaan tällä hetkellä vain 2,2 prosenttia siitäkin huolimatta, että työllisyys on kehittynyt myönteiseen suuntaan ja palkat ovat nousseet. Puolet verotulojen kasvusta tulee kiinteistöverojen korotuksesta. Yhteensä nämä vaikuttavat kunnan talouteen noin 0,5 miljoonaa euroa. Kunta-alan palkkaohjelma nostaa kuntien palkkakuluja ilman henkilöstömäärän muutoksia sopimuskaudella 1.5.2022 - 30.4.2025 yhteensä 14,1 %. Paltamon kunnan talousarvioesityksessä henkilöstökuluihin on osoitettu noin 2 % vähemmän vuodelle 2025 kuin vuodelle 2024.

Palvelujen ostojen sekä aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hinnat pysyvät edelleen korkealla. Vuoden 2025 talousarviossa on sopeutuksesta huolimatta varauduttu lähes saman suuruisiin ostoihin kuin talousarviossa vuodelle 2024. Muiden palveluiden ostoihin on varattu lähes 0,5 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa. Taloudelliselle kehitykselle paineita asettavat lisäksi TEPA-uudistus ja Kainuun hyvinvointialueen palveluverkkopäätökset. TEPA-uudistus ei tule alkuperäisistä suunnitelmista huolimatta toteutumaan kustannusneutraalisti, vaan kulut ylittävät palveluiden järjestämiseen osoitetut valtionosuudet. Hyvinvointialueen käytössä olevien kiinteistöjen vuosiirtymäajan jälkeisiä vuokratasoja ei vielä tarkasti tiedetä ja käytöstä mahdollisesti poistuvista kiinteistöistä menetetään vuokratulot kokonaan ja joudutaan tekemään isoja kertaluontoisia alaskirjauksia.

Edellä mainitut tekijät vaikuttavat kunnan talouteen negatiivisesti arviolta vähintään 0,2 miljoonaa euroa vuodessa, sopeutuksesta huolimatta. Lisäksi alkava uusi kuntien palkkaneuvottelukierros käydään haastavassa työmarkkinatilanteessa. Neuvottelujen lopputulos määrittää kunnan henkilöstökulujen kasvun suuruuden tulevina vuosina.

Paltamon kunnalla oli velkaa vuoden 2023 lopussa noin 19 miljoonaa euroa. Kunnan lainamäärä on kuitenkin kääntynyt laskuun, koska kuluvana vuonna on käytetty investointeihin myös sijoitustoiminnan uudelleen järjestelyistä tuloutuneita tuloja. Uusien pitkäaikaisen lainojen ottoa tulee tarkastella huolellisesti tulevien vuosien aikana. Toisaalta lyhytaikaisten lainojen vaihtaminen pitkäaikaisiin lainoihin voisi olla perusteltua vuosina 2025 - 2026.

Sopeutuslaskelmien perusteet

- Painelaskelma vuosille 2025 - 2026
- Tilinpäätös 2023
- Talousarvio 2024 ja suunnitelmavuodet 2025 ja 2026
- Kuntaliiton uusin veroennustekehikko (9/2024)
- Valtionosuudet 2024 (laskelma 9/2024)
- Ennakolliset valtionosuudet 2025 ja 2026 (laskelma 9/2024)
- TE-uudistus arvioitu vuosille 2025 ja 2026 ennakollisten valtionosuuslaskelmien mukaisesti

Tuloslaskelman painelaskelma 2025-2026

	2022	2023	2024	2025	2026
Toimintatuotot	6 037 945	5 836 696	5 858 435	5 482 999	5 362 718
Tomintakulut	-30 314 109	-14 078 923	-13 626 713	-13 609 289	-13 564 650
Valmistus omaan käyttöön	10 378	479			
Toimintakate	-24 265 786	-8 241 748	-7 768 278	-8 126 290	-8 201 932
Verotulot	12 641 894	6 876 517	6 957 379	6 851 413	7 042 663
Valtionosuudet	13 733 826	2 215 630	2 083 769	2 316 193	1 928 573
Rahoitustuotot ja -kulut	-454 294	-80 844	74 800	49 800	149 800
Vuosikate	1 655 640	769 555	1 347 670	1 091 116	919 104
Poistot ja arvonalennukset	-1 411 040	-1 431 459	-1 477 533	-1 506 401	-1 463 065
Satunnaiset tuotot ja kulut			0	0	0
Tilikauden tulos	244 600	-661 904	-129 863	-415 285	-543 961
Poistoeron muutos	19 678	19 577	18 666	18 600	18 600
Tilikauden ylijäämä (+) / alijäämä (-)	264 278	-642 327	-111 197	-396 685	-525 361

Punaisessa kehikossa olevat luvut huomioivat Kuntamaiseman tekemän päivitetyn väestöennusteen.

LASKELMAN TAUSTATIEDOT / -OLETUKSET

- Painelaskelma toimii kehittämisohjelman pohja-aineistona.
- Painelaskelma ei ole ennuste, vaan osoittaa kehityksen suunnan, jos kunnan tilanteeseen ei tehdä muutoksia.
- **Toimintatuottojen, -kulujen ja -katteen** arvio vastaa Paltamon kunnan 2024 talousarviokirjaa, se on tällä hetkellä paras käytettävissä oleva ennuste tulevasta. Kehittämisohjelman myötä toimintakatearvio tullaan päivittämään.
- **Verotuloennuste** perustuu 9/2024 päivitettyyn kuntien verotulojen ennustekehikkoon. Ennustetta on korjattu kunnallisveron osalta Kuntamaiseman 4/2024 tekemän tarkennetun väestöennusteen perusteella.
- **Valtionosuudet 2024** perustuvat Kuntatalousohjelman painelaskelma-kehikkoon, joka on päivitetty 23.9.2024. **Valtionosuusarviot 2025-2026** perustuvat samaan tiedostoon, mutta arvioita on muokattu Kuntamaiseman 4/2024 tekemän tarkennetun väestöennusteen perusteella.
- **Rahoitustuottojen ja -kulujen arvio sekä poistoarvio** perustuu Paltamon talousarviokirjaan 2024.
- **Satunnaisten tuottojen ja kulujen sekä poistoeron muutoksen** on oletettu pysyvän aiempien vuosien tasolla.
- Laskelma huomioi TE-palveluiden uudistuksen vuodesta 2025 alkaen.

Paltamon väestönkehitys ja skenaariot

Paltamon kunnan väestömäärä on viime vuosina vähentynyt. Vuonna 2013 asukkaita oli 3 620 ja vuoden 2023 lopussa 3 037. Varhaiskasvatusikäisten, perusopetusikäisten ja lukiossa sekä ammattikoulussa opiskelevien määrät ovat laskeneet. Yli 65-vuotiaiden lukumäärä on kasvanut voimakkaasti.

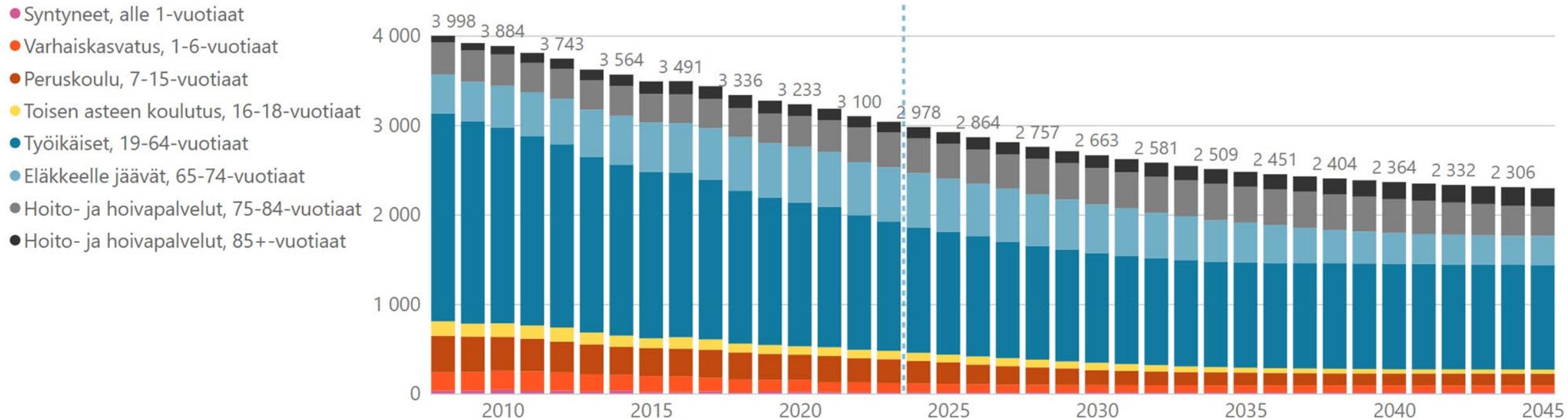
Vuodesta 2024 vuoteen 2030 Paltamon asukasluvun ennakoidaan vähenevän yli 200 hengellä.

Väestön määrän ja rakenteen muutos vaikuttavat eniten kuntapalveluiden tarpeen muutokseen. Palvelutarpeen muutos haastaa niukkojen taloudellisten resurssien olosuhteissa kunnat muuttamaan omia palvelurakenteitaan ja palvelutuotannon toimintatapojaan. Väestömäärän ja rakenteen muutokset tarjoavat mahdollisuuden ja toisaalta pakottavat kunnat muuttamaan palvelurakenteitaan ja -verkkojaan.

Ikäihmisten palveluihin ja perusterveydenhuoltoon tulisi kyetä siirtämään resursseja. Oletuksena on, että lähivuosina kansantalouteen ja julkiseen talouteen ei ole tulossa merkittävästi lisää liikkumavaraa eikä lisärahoitusta. Jotta tämä välttämätön resurssien siirtäminen olisi mahdollista, tulee resursseja kyetä irrottamaan sieltä, missä palvelutarve (esim. päivähoitolasten määrä, oppilaiden määrä) tulee väistämättä laskemaan.

Tilastokeskuksen väestöennuste

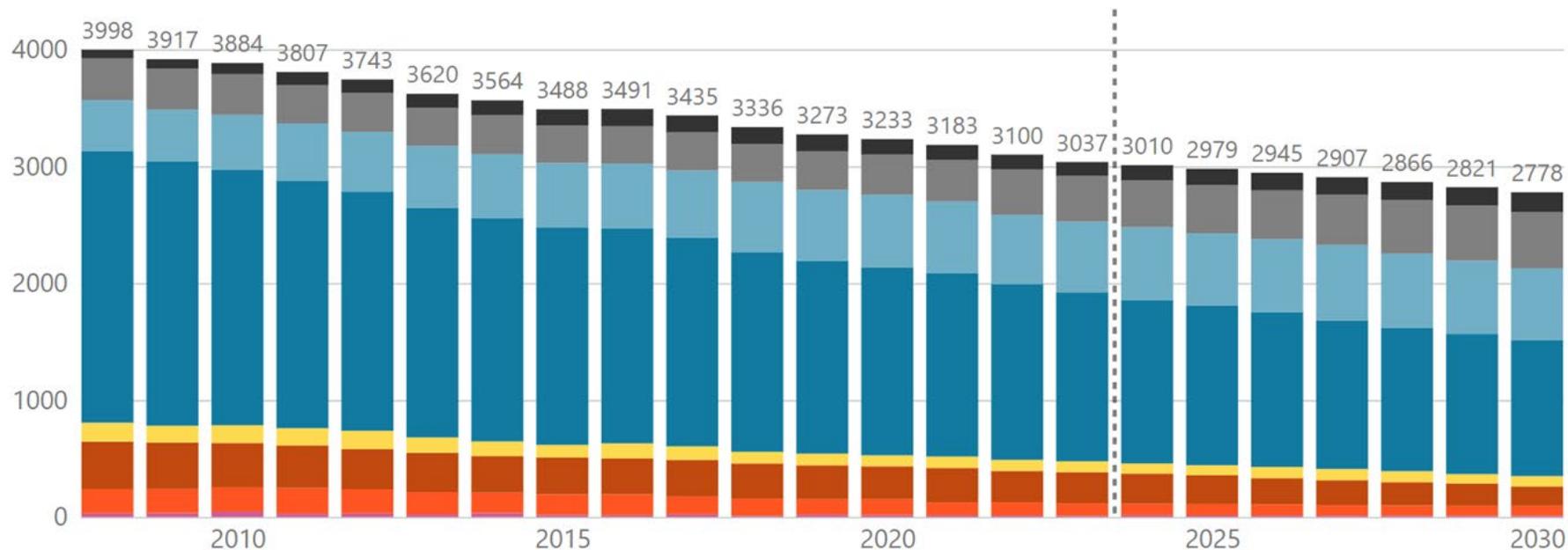
Väestö 2008-2023, väestöennuste 2024-2040 (Tilastokeskus)

Kuntamaiseman väestöennuste

Väestö 2008-2023, väestöennuste 2024-2030 (Kuntamaisema 2024)

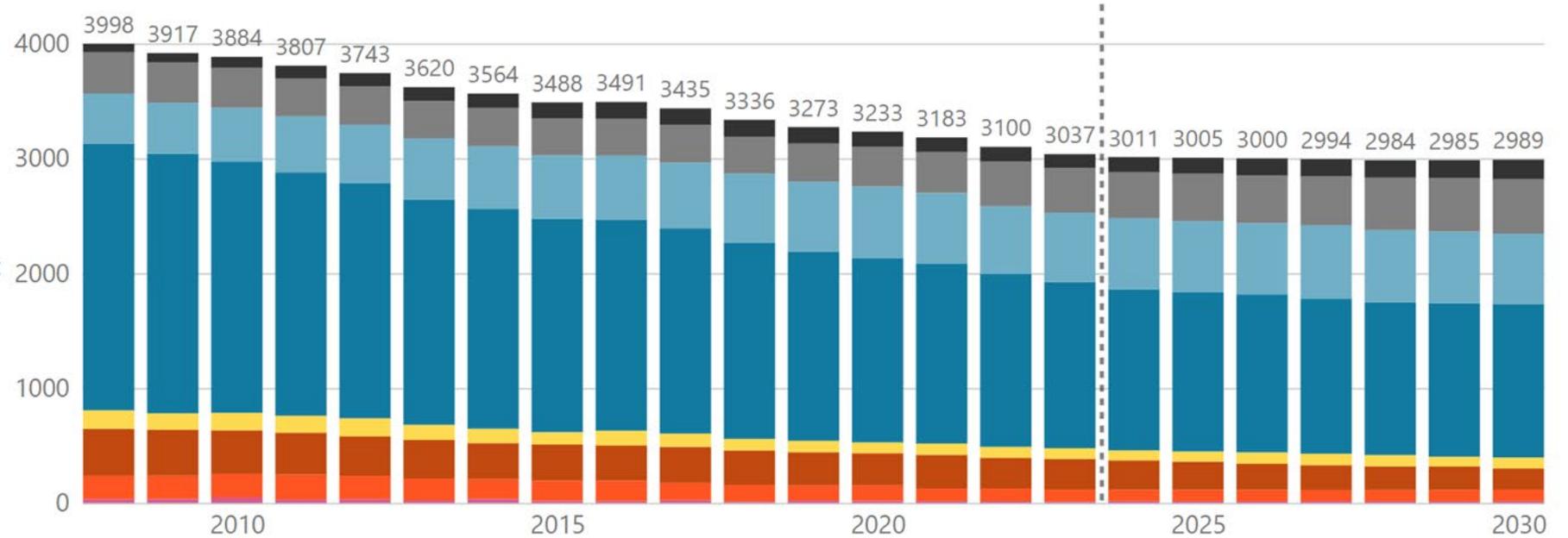
- Syntyneet, alle 1-vuotiaat
- Varhaiskasvatus, 1-6-vuotiaat
- Peruskoulu, 7-15-vuotiaat
- Toisen asteen koulutus, 16-18-vuotiaat
- Työikäiset, 19-64-vuotiaat
- Eläkkeelle jäävät, 65-74-vuotiaat
- Hoito- ja hoivapalvelut, 75-84-vuotiaat
- Hoito- ja hoivapalvelut, 85+-vuotiaat

Elinvoiman kasvuun perustuva väestöennuste

Väestö 2008-2023, kasvuennuste 2024-2030 (Kuntamaisema 2024)

- Syntyneet, alle 1-vuotiaat
- Varhaiskasvatus, 1-6-vuotiaat
- Peruskoulu, 7-15-vuotiaat
- Toisen asteen koulutus, 16-18-vuotiaat
- Työikäiset, 19-64-vuotiaat
- Eläkkeelle jäävät, 65-74-vuotiaat
- Hoito- ja hoivapalvelut, 75-84-vuotiaat
- Hoito- ja hoivapalvelut, 85+-vuotiaat

Työn toteutus

- Selvitystyön pohjaksi laadittiin painelaskelma.
- Paltamon kunnan toimintaa on tarkasteltu objektiivisesti talous-, toiminta- ja väestötilastoista kerätyn datan perusteella.
- Painelaskelmassa tarkastellaan kunnan talouden kehitystä huomioiden väestörakenteen muutokset (ikäntyminen), valtionosuuksien ja verotulojen kehitys sekä toteutuneiden kustannusten perusteella laskettu kustannusten kasvutrendi. Painelaskelmaa on täydennetty syyskuussa kunnasta saadulla datalla, kuten talousarvion toteutumaennusteella, rahoituskustannustiedoilla sekä mahdollisilla sopeutuskeinojen tiedoilla.
- Painelaskelman avulla arvioitiin sopeutustarve. Painelaskelma ei kuitenkaan ole ennuste, vaan sen toteutumiseen vaikuttaa kunnan omien toimien lisäksi yleinen talouskehitys, valtionosuus- ja verotulopäätökset sekä esim. palkankorotukset.
- Kehittämisohjelman ohjausryhmä kokoontui työn edetessä useita kertoja. Kunnanhallitus piti iltakoulun 11.6. ja kunnanvaltuusto 22.8. ja 14.11.valtuustoseminaarin, joissa käytiin läpi talouden sopeuttamistarvetta ja kehittämistoimia.
- Kuntalaisille järjestettiin kysely, johon saatiin vastauksia 181.
- Henkilöstöä on kuultu eri yhteyksissä huhti-lokakuussa.
- Yhteistoimintamenettelyyn liittyen järjestettiin henkilöstön keskustelutilaisuudet 28.10.
- Kaikille avoin keskustelutilaisuus järjestettiin 14.11.

Kehittämishjelmasta ja keinoista yleisesti

Kehittämishjelma koostuu erilaista sopeuttamistoimenpiteistä ja kehittämistoimista läpi koko kuntaorganisaation. Kunnan toimintoja järjestetään sisäisesti tehokkaammalla tavalla ja palveluiden hintoja ja taksoja tarkastetaan kautta linjan.

Kehittämishjelmassa on toimenpiteitä, joilla on tarkoitus vähentää henkilötyövuosia. Vähennykset toteutetaan pääasiassa ilman irtisanomisia, osa-aikaistamisia tai lomautuksia. Kehittämishjelman mukaiset toimenpiteet aiheuttavat muutoksia työn organisointiin, tehtävänkuviiin ja palvelussuhteen ehtoihin sekä organisaatorakenteeseen.

Taloutta tasapainotetaan laajaa keinovalikoimaa hyödyntäen. Toimintamenoja ja investointeja karsitaan mahdollisuuksien mukaan, toimintatuottoja haetaan lisää, toteutetaan kertaluonteisia käyttöomaisuuden myyntejä ja tarkistetaan tarvittaessa kunnallis- tai kiinteistöveroprosentteja. Ensisijaisesti haetaan rakenteellisia ratkaisuja ja tuottavuustoimenpiteitä, jotka heikentävät mahdollisimman vähän kunnan tuottamien palveluiden laatua.

Yhteistoimintamenettelyssä sovittiin seuraavaa:

Työnantajan neuvottelujen päättymishetken arvio on, että mahdolliset irtisanomiset koskevat yhtä kunnan työntekijää/viranhaltijaa. Muut tehtävien lakkauttamiset pyritään tekemään eläköitymisiä ja määräaikaisten työtehtävien päättymisiä hyödyntäen. Lisäksi toteutetaan toimenpiteitä, jotka vaikuttavat työntekijöiden työtehtäviin, työnkuviiin, työntekopaikkoihin ja työjärjestelyihin. Vuoden 2025 aikana toteutetaan myös organisaatiouudistus. Sen seurauksena palvelualueita yhdistetään, palvelualuejohtajien määrä vähenee sekä toteutetaan esihenkilöiden tehtävänkuvien ja nimikkeiden tarkastelu. Lisäksi lisätään kuntayhteistyötä.

Neuvotteluissa tavoiteltiin sekä pysyviä että niitä tukevia kertaluonteisia säästöjä. Vuonna 2025 voidaan toteuttaa neuvottelutuloksen pohjalta henkilöstökuluissa arviolta noin 134 000 euron säästö osana kehittämishjelmaa.

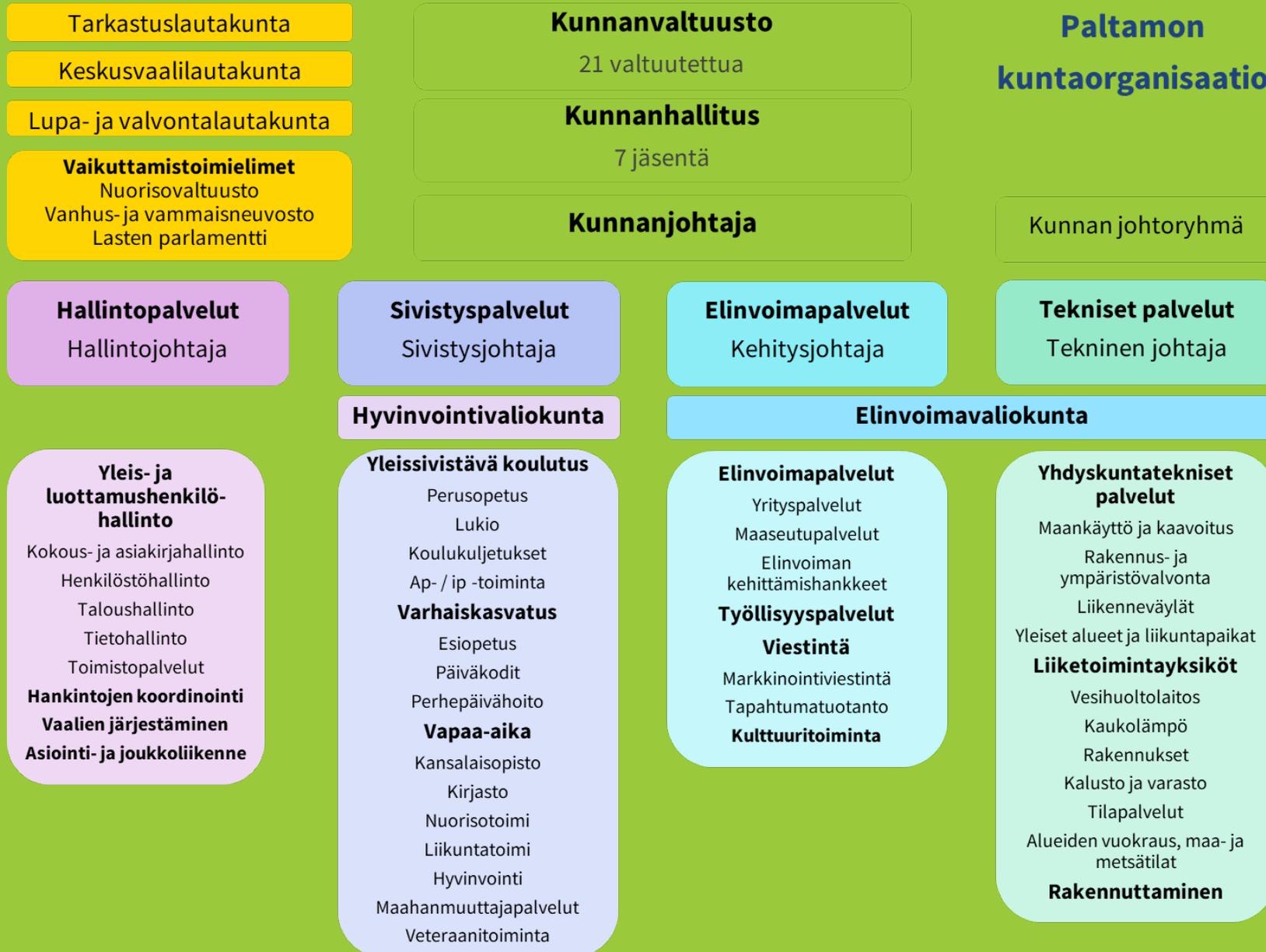
Päätöksenteko

Ohjausryhmän kokoama keinovalikoima annetaan kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle käsiteltäväksi ja päätöksentekoa varten.

Kunnanhallituksen käsittely on 26.11.2024 ja kunnanvaltuuston käsittely on 10.12.2024.

Kehittämishjelmapäätös on luonteeltaan puitepäätös. Yksittäiset keinot päätetään hallintosäännön mukaisin toimivaltuuksin osana talousarviovalmistelua. Ennakkovaikutusten arviointi tehdään osana talousarvio- ja päätöksentekovalmistelua.

Nykyinen organisaatorakenne

Organisaatiomuutos osana kehittämisohjelmaa

Organisaatiomuutoksen tavoitteena on kuntastrategian mukainen palveluorganisaatio

- hallintosäätöuudistus ja tilikarttamuutos
- selkeät toimivaltavuudet, roolit ja varahenkilöt
- voimaan viimeistään 1.1.2026

Sivistysjohtajan tehtävien jakaminen

- hyvinvointipalvelut osaksi hallintopalveluita
- varhaiskasvatus ja opetus muodostavat uuden palvelualueen
- kansalaisopisto
 - rehtoriuden siirtäminen Sotkamon kansalaisopistolle 1.8.2025 alkaen
 - kuntasopimusten tekeminen ja OKM:ltä luvan hakeminen yhdistymiseen lukuvuoden 2025 - 2026 aikana
 - fuusioituminen Sotkamon kansalaisopistoon 1.8.2026 alkaen

Tekniset palvelut ja elinvoimapalvelut yhteen

- työnjohdolliset muutokset
- rakennustarkastuksen yhteistyö Sotkamon kunnan kanssa

Kehittämishohjelma

KONSERNIOHJATTU, KESKITETTY, YHTIÖITETTY, ULKOISTETTU VAI KUNTAYHTEISTYÖ	TOIMENPIDE	VAIKUTUS EUROA
Ruoka- ja siivouspalvelut	Ruoka- ja siivouspalveluiden järjestämiselvitys ja uudelleenorganisointi	20 000
ICT	ICT palveluiden kilpailutus (nykyinen Atea)	20 000
Kansalaisopisto	Kuntayhteistyö	20 000
Rakennustarkastus	Kuntayhteistyö	20 000
Kirjastoyhteistyö (Paltamo, Ristijärvi, Hyrynsalmi)	Yhteisen kirjastotoimenjohtajan palkkaaminen	12 000
Talous- ja henkilöstöhallinto	Kilpailutus tai Kainuun Inhouse-malli	
Työterveyshuolto	Työterveyshuollon kilpailutus vuonna 2026, nykyinen sopimus päättyy 31.12.2026. Nykyiset kustannukset ka. 529 €/työntekijä, tavoite 415 €/työntekijä.	
Kaukolämpölaitos	Yhtiöittäminen tai ulkoistaminen	
Tekniset palvelut	Selvitetään tuottamisvaihtoehdot	

Kehittämishjelma

HENKILÖSTÖASIAT, PALVELUALUERAJAT YLITTÄVÄN YHTEISTYÖN LISÄÄMINEN	TOIMENPIDE	VAIKUTUS EUROA
Päivystysjärjestelyjen tehostaminen	Yhteispäivystysjärjestelmät, osa ostopalveluina	5 000
6-8 -vuotiaiden opinpolun yhteiset resurssit	Joustava esi- ja alkuopetus (Kontiomäki aloittanut vuonna 2024)	30 000 (1 htv)
Varhaiskasvatuksen ja koulun yhteistyön tiivistäminen	Päivittäistoiminnan yhdistäminen mahdollisuuksien mukaan	10 000
Loma-aikojen tehostaminen	Ruoka- ja siivouspalveluiden lomat pidetään pääsääntöisesti koulujen lomien aikana, sijaistarve vähenee	5 000
Työaika	Työajan seurannan tehostaminen	5 000
Organisaatiomuutos	Tekniset palvelut ja elinvoimapalvelut yhteen v. 2026	15 000
Organisaatiomuutos	Sivistyspalveluiden järjestelyt v. 2026	20 000 (1 htv)

Kehittämishjelma

PALVELUT, PALVELUN LAATU JA LAAJUUS	TOIMENPIDE	VAIKUTUS EUROA
Tarkat hankinnat (varhaiskasvatus)	Laitteiden vähentäminen, mattojen vaihtaminen, perhepäivähoitoryhmien kuljetuskustannusten väheneminen	10 000
Tarkat hankinnat (perusopetus)	Kirja- ja materiaalihankintojen tarkastelu	10 000
Tarkat hankinnat (hyvinvointityö)	Hyödynnetään hankerahoitusta, vähennetään tapahtumia	6 000
Hallintopalvelut	Hallinnon tehtävien tehostaminen, mahdollinen keskittäminen ja tiivistäminen. Palvelusihteereiden ja hallintosihteerin tehtävänkuvien tarkistaminen.	25 000
Luottamushenkilöhallinto	Laitekannan, lisenssien, ja toimintatapojen uudelleenjärjestely	2 000
Henkilöstöedut	Vähennetään yksi kahvikone (Korpitien monitoimikeskus)	3 200
Ruoka- ja siivouspalvelut	toiminnan tehostaminen ja työtehtävien tarkastelu	2 500
Ruoka- ja siivouspalvelut	Henkilöstö vähennys hyvinvointialueen ateriapalvelun loputtua, ruoka- ja siivouspalveluissa yhteinen henkilöstö	50 000 (1,5 htv)
Ruoka- ja siivouspalvelut	kansalaisopiston tilojen siivous Kontiomäellä omaksi toiminnaksi	3 500
Ruoka- ja siivouspalvelut	kiinteistöhoitajien tilan siivous omaksi toiminnaksi	1 000
Ruoka- ja siivouspalvelut	Konttitie 5:n ja jätevedenpuhdistamon tilojen siivous omaksi toiminnaksi	3 500
Perusopetus	Perusopetuksen tuntijaon ja tuntikehyksen tarkastelu	20 000

Kehittämisohjelma

PALVELUTASON MUUTOKSET	TOIMENPIDE	VAIKUTUS EUROA
Yleisten alueiden (kodat, ulkoilualueet) kunnossapito (Kunnossapito lopetettu aiemmin: Kalliojärvi, Saarijärvi ja Osmankajärvi)	Kunnossapidon ja pilkehuollon lopettaminen <ul style="list-style-type: none">MatalasuoKongasjokivarren kodat (3 kpl)Posti Kallen -reittiHakasuon luontopolku	4 000
Talvikunnossapidosta (käsilumityöt) luopuminen kohteissa, joissa kunnossapito ei ole välttämätöntä	Luovutaan seuraavien kohteiden talvikunnossapidosta <ul style="list-style-type: none">Härkölän portaatTervavenetalaksen silta Eino Leinin puistoTervapuron kevyen liikenteen väylän portaat ja silta	2 500
Koneellinen talvikunnossapito	Luovutaan seuraavien kohteiden talvikunnossapidosta <ul style="list-style-type: none">Tervapuron kevyen liikenteen väyläKevyen liikenteen väylä välillä Valkoinen koulu-ValontieSavirannan venesatamaKoikerojärven uimarantaMieslahden satama-alue	4 000

Kehittämishjelma

TOIMINTATAPOJEN MUUTOKSET	TOIMENPIDE	VAIKUTUS EUROA
Yhteistyö	Kannatusmaksuja, jäsenyyksiä ja mainoksia karsitaan	2 000
Koneista ja laitteista karsiminen	leasing-laitehankintojen tarkastelu	10 000
Energiansäästöohjelman tehostaminen	Tehostetaan energian säästöä ja sähkön käyttöä sekä luovutaan tarpeettomasta ohjelmasta. Käydään läpi tarpeettomat sähköliittymät ja niiden koko.	25 000
Digitalisaation lisääminen	Digitalisaation lisääminen ja tarvittava koulutus	5 000
ICT-palvelut	IT-lisenssien tason tarkistus ja tarpeettomista ohjelmistoista luopuminen	2 600
Asiantuntijapalvelujen vähentäminen	Selvitykset, suunnitelmat, koulutuspalvelut	5 000
Tehtäväjärjestelyt, eläköitymiset ja luonnollisen poistuman hyödyntäminen	Osa-aikaistamiset, yhteistyön tiivistäminen palvelualueiden kesken ja yhteiskäytössä olevat työntekijät	10 000
Varhaiskasvatuksen järjestelmät	Varhaiskasvatuksessa uusi järjestelmä käyttöön	20 000

Kehittämishjelma

MAKSUT, TAKSAT, VEROT JA MUUT	TOIMENPIDE	VAIKUTUS EUROA
Kaukolämmön hinta	Korotetaan kaukolämmön hintaa 6,50 euroa / MWh	50 000
Vesi ja jätevesi	Korotetaan perusmaksuja	45 700
Lietteen vastaanotto	Korotetaan vastaanottomaksua	3 200
Kiinteistövero	Korotetaan asuinrakennusten kiinteistöveroä 0,60 %:sta 0,65 %:iin	35 000
Kiinteistövero	Korotetaan muiden asuinrakennusten kiinteistöveroä 1,10 %:sta 1,25 %:iin	31 000
Kansalaisopiston maksut	Korotetaan maksuja tasaisesti/vuosittain	3 000
Koululaisten vuorohto	kiinteä maksu	
Ateriäpalvelut	Ateriäpalveluiden kaluston myynti (kertaluonteinen)	10 000

Kehittämishjelma

KASVUA TUKEVAT INVESTOINNIT, OMISTAMINEN JA SEN OHJAUS	TOIMENPIDE
Uuden teollisuusalueen kaavoitus ja yrityspuisto	Uuden teollisuusalueen suunnittelu ja mahdollisen hankerahoituksen hakeminen. Mietittävä kunnan rooli.
Kauppakeskuskiinteistön tilalle uusi kiinteistö/kiinteistöyhtiö	Yhteistyö yritysten ja muiden toimijoiden kanssa uudisrakentamisen hankkeistamiseksi kirkonkylällä. Mietittävä kunnan rooli.
”Sumpun” kiinteistön kehittäminen, Kiehin	Yhteistyö yritysten ja muiden toimijoiden kanssa uudisrakentamisen hankkeistamiseksi kirkonkylällä
Kiehisen uudiskohteet	Uusia asuntoja Kontiomäkeen

Kehittämishjelma, vuonna 2024 toteutetut

PALVELUT, PALVELUN LAATU JA LAAJUUS	TOIMENPIDE	VAIKUTUS EUROA VUONNA 2024	VAIKUTUS EUROA VUONNA 2025
Kontiomäen esikoulu	Esikoulu Kontiomäen koululle (2 htv)	28 000	68 000
Korpitien koulu	Yksisarjainen alakoulu (2 htv)	37 500	90 000
Korpitien koulu ja Paltamon lukio	Matemaattisten aineiden opettajajärjestelyt (1 htv)	8 000	20 000
Perhepäivähoito	Perhepäivähoitajan eläköityminen (1 htv)	7 000	25 000
Vuorohoito	Vuorohoito vain toisessa päiväkodissa	45 000	90 000
Päiväkotien loma-ajat	Vain toinen päiväkotia auki loma-aikoina (sijaiset, siivous, ruokailu)	5 000	10 000
Hallintopalvelut, ICT	IT-lisenssien tason tarkistus	30 000	30 000
		160 500	333 000

Kehittämishojelman vaikutukset yhteensä 2025 - 2026

KOHDE	VUOSI 2025	VUOSI 2026
KONSERNIOHJATTU, KESKITETTY, YHTIÖITETTY, ULKOISTETTU VAI KUNTAYHTEISTYÖ	12 000	92 000
HENKILÖSTÖN YHTEISKÄYTTÖ, PALVELUALUERAJAT YLITTÄVÄN YHTEISTYÖN LISÄÄMINEN	15 000	90 000
PALVELUT, PALVELUN LAATU JA LAAJUUS	93 700	137 700
PALVELUTASON MUUTOKSET	10 500	10 500
TOIMINTATAPOJEN MUUTOKSET	49 600	79 600
MAKSUT JA TAKSAT	101 900	101 900
VEROT	66 000	66 000
KERTAERÄT	10 000	
SOPEUTUS YHTEENSÄ	358 700	577 700

Paltamon kunnan tulee kehittämissohjelman lisäksi etsiä muitakin keinoja talouden tasapainottamiseksi vuoteen 2026 mennessä. Paltamon kunnan on lisäksi jatkettava tiukkaa taloudenpitoa siten, että toimintakustannusten kasvu rajataan enintään keskimääräisen inflaation tasolle.